

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 8. Probatur amplius vera ſententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

46. Contra secundam evasionem dico, Patres quidem hoc loquendi modo voluisse ostendere prævisionem Dei non officere nostræ libertati, nec plus necessitatis inducere in ea, quæ homines liberè faciunt, quàm visus noster in ea quæ coram intuetur: sed ad hoc ostendendum hanc rationem afferunt, quia Dei prævisio non est causa cur homines sint ea facturi: sed potius quod homines sint illa prævideat. Quæ ratio falsa esset, & inuolida, si vera esset Aduersariorum sententia.

Occurrunt
evasioni.

Neque respondeat Modernus, ad valorem huius rationationis sufficere quod prævisio non sit talis causa, quæ rebus prævisis necessitatem imponat: & hoc solum intendisse Patres supra relatos, quando probarunt res illas liberè euenire, quia Deus non est illarum causa, necessitatem scilicet antecedentem afferens. Contra enim: Primò, Sancti Patres manifestè peterent principium, & nihil probarent, si rationem reddentes, cur Dei prævisio non imponat rebus futuris necessitatem, quia non est illarum causa, nomine causæ intelligerent, causam talem, vt necessitatem antecedentem imponat. Hoc enim esset dicere, Dei prævisionem non imponere necessitatem rebus futuris, tametsi est illarum causa; quia non est causa imponens necessitatem. Quod manifestè est idem per idem probare. Secundò, si prævisio Dei est causa rerum futurarum, adeoque antecedens: non potest verè dici quod non inducat antecedentem necessitatem. Nam prævisione Dei posita, impossibile est non esse id quod prævidetur. Necessitas autem antecedens est illa quæ oritur ex aliquo antecedente operationem, tali, vt eo posito non possit operatio non sequi. Tertio, Patres dicunt prævisionem Dei esse simplicem notitiam obiecti, & purè speculatiuam, similem nostræ visioni oculari, quæ non immutat obiectum, quod cernit. Ergo intelligunt non esse causam vlllo modo, neque limitant suam rationem ad causam solum necessitantem antecedenter. Quarto denique, Iustinus martyr verbis supra relatis expressè dicit prævisionem Dei nullo modo causam esse rei futuræ.

47. Contra tertiam evasionem dico, sicut ponitur hæc illatio, Si aliqua sunt futura, Deus illa præscit: ita etiam ista, Si Deus præscit aliquid esse futurum, illud est futurum. Ergo Sancti Patres nihil aliud intendunt, quàm significare bonitatem illationis, non debent de vna affirmare, & negare de alia. Atqui sancti Patres expressè dicunt Deum prævidere liberè futura, quia sunt futura: Et negant è contrario esse futura, quia Deus prævidet illa esse futura. Ergo hoc loquendi modo aliquid aliud intendunt quàm bonitatem illationis.

Contra quartam denique dico, Patres manifestè loqui non de scientia simplicis intelligentiæ, id est, de scientia rerum vt possib-

lium: sed de prævisione & scientia futurorum, quæ tali. Dicunt enim res non esse futuras, quia Deus præscit esse futuras, quia prævidet, quia prædixit per se, aut per Prophetas: sed è contrario prævidisse, quia futuræ erant. Quod autem ait D. Thomas 3. Thomæ quæst. 14. art. 8. ad 1. Origenem dicentem præscire Deum aliqua, quia sunt futura, intelligendum esse secundum causam consequentiæ, non secundum causam essendi: sequitur enim si aliqua sunt futura, quod Deus ea præscierit: non tamen res futuræ sunt causæ quod Deus sciat. Hoc, inquam dicitur à D. Thoma ad excludendam duntaxat veram & propriam rationem causæ inter obiectum, & præscientiam Dei: at non virtualem causalitatem, & antecessionem rationis, siue occasionem, & rationem cur sciat.

SECTIO VIII.

Probatur amplius vera sententia.

48. Probatur tertio auctoritate D. Thomæ, 3. Thomæ quæst. 14. art. 16. ad 1. vbi docet scientiam esse causam quorundam quidem actuum, scilicet eorum, quæ secundum aliquod tempus sunt: quorundam verò virtute, scilicet eorum, quæ potest facere, & tamen nunquam fiunt. Ex quibus verbis D. Thomæ sic arguuntur: Scientia eorum, quæ nunquam fiunt, sed tantum possunt fieri, non est scientia visionis. Scientia Dei, quæ est causa rerum, est etiam eorum, quæ nunquam fiunt, & tantum possunt fieri. Ergo scientia Dei, quæ est causa rerum, non est scientia visionis. Maior conceditur ab Aduersarijs. Minor est D. Thomæ, & consequentia est legitima. Deinde idem S. Doctor art. 8. eiusdem quæst. in quo disputat ex professo, an & quomodo scientia Dei sit causa rerum, ait scientiam Dei se habere ad res omnes creatas, sicut idea artificis se habet ad artificiatas. Scientia autem artificis est causa artificiorum, eò quod artifex operatur per suum intellectum. Atqui scientia, quæ in artifice est causa artificiorum non est visio rei iam factæ, sed cognitio illius vt factibilis, & modi, quo efficienda est. Ergo similiter scientia, quæ in Deo est causa rerum, non est visio illarum, vt existentium & factarum: sed cognitio illarum vt possibilium, & modi, quo possunt ab ipso fieri. Confirmatur, quia Deus habet re ipsa scientiam sufficientem ad creanda omnia possibilis, nihilque illi deest præter voluntatem creandi. Atqui Deus non habet scientiam visionis de possibilibus nunquam existentibus. Ergo scientia quæ Deo sufficit ad illa creanda, non est scientia visionis.

48. S. Thomæ.

Probatur ex D. Thomæ scientiam visionis non esse causam rerum.

Præterea D. Thomas eodem art. affirmat scientiam diuinam, per quam velut artem

operatur, esse principium operationis, sicut calor est principium calefactionis. Sed cum hac differentia, quod calor, & alia formae naturales habent per seipsas inclinationem & determinationem sufficientem ad effectum. Scientia verò per quam Deus operatur, non habet de se inclinationem & determinationem ad effectum, sed est indifferens ad opposita: ideoque debet per voluntatem determinari, & non est causa, nisi secundum quod habet coniunctam voluntatem determinantem. Atqui scientia indifferens ad opposita, & eges determinatione voluntatis ad effectum, non est scientia visionis: quippe quae seipsa non est indifferens ut effectus ponatur, vel non ponatur, aut hic potius, quam alius: sed illa posita, est impossibile non poni hunc numero effectum, quem prauidet: Est enim impossibile aliquid à Deo prauideri esse futurum, & non esse futurum. Neque eget determinatione voluntatis ad operationem: cum ex seipsa tam sit illi deiuincta, ut sit penitus impossibile talem scientiam esse in Deo, & non sequi operationem, quam prauidet. Ergo scientia, per quam Deus operatur, non est prauius effectus futuri, sed scientia simplicis intelligentiae, quae Deus nouit effectum illum ut possibilem: quia scientia est indifferens ad opposita, ad hoc scilicet, ut effectus ponatur, aut non ponatur: egetque determinatione voluntatis, illum causet re ipsa.

30.
Resellit
causam.

Respondeo Auctorem libri de Ordine c. 35. n. 2. D. Thomam loqui de scientia sumpta absolute, & precise tum à determinatione voluntatis, tum à scientia & simplicis intelligentiae, & visionis. Sic enim tantum est indifferens ad opposita. Cum neque scientia visionis se habeat ad opposita, sed sit determinata ad vnum, nempe ad id, quod existit à se, & à voluntate sibi adiuncta: neque etiam scientia simplicis intelligentiae sit indifferens ad opposita, quia per notionem est determinata ad ea, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt. Igitur determinatio voluntatis non obstat quo minus scientia visionis sit causa rerum, sed potius ad id omnino necessaria est: quia scientia Dei cum voluntate coniuncta, & magis dirigens, non est alia quam scientia visionis.

Verum hic Auctor male definit scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiae. Nam, ut ostendimus sect. 3. n. 16. Scientia visionis est sola illa, quae Deus intuetur re existentem ut talem, versaturque circa suum obiectum, ut praesens actus secundum suam realem existentiam: simili modo, quo visio corporea, ex qua nomen visionis ad spiritalem, & diuinam transfertur, versatur circa rem visam. Scientia verò simplicis intelligentiae est omnino alia, quae non terminatur ad obiectum existens veritale. Ex quo fit, ut diuisio illa sit adaequata: & non possit diuina scientia praescindere ab vtroque membro diuisionis, nisi praecisione generica. Hinc etiam fit, ut scientia simplicis intel-

Scientia
visionis &
simplicis
intelligen-
tia quid
sint, &
quod obic-
tum ha-
beant?

lignitiae non sit tantum de illis, quae numquam sunt, fuerunt, vel erunt: sed etiam de existentibus, consideratis ut possibilibus, secundum praedicata essentialia, vel absolute necessaria, prout abstrahunt ab existentia. Hinc denique fit, ut scientia visionis differat à scientia possibilium, non extrinsece tantum ex sola adiunctione voluntatis, seu decreti diuini: sed intrinsece, & per se, ex proprio pendendi modo ad diuersum statum obiecti, & diuersam de illo veritatem. Cum vna tendat ad suum obiectum consideratum ut possibile: altera verò tendat ad obiectum ut coram existens. Vna cognoscat hanc veritatem, Petrus verbigratia est possibilis: altera istam, Petrus existit. Est autem manifestum hanc veritatem, Petrus est possibilis, differre ab ista, Petrus existit. Quare falsum est, scientiam visionis nihil esse aliud, quam scientiam rei, ut possibilis, cum voluntate coniunctam, eamque dirigentem. Nam scientia ista verè & proprie loquendo est scientia simplicis intelligentiae, tendens in obiectum consideratum ut possibile, seu factibile, & eligibile à voluntate: & in modum, quo potest ab ipsa fieri. Quae scientia est ratione & virtuali causalitate prior electione, & determinatione voluntatis. Visio autem eiusdem obiecti, est cognitio illius ut futuri vi illius electionis & determinationis, seu decreti voluntatis diuinae, tendens in illud ut existens in aliqua temporis differentia, & supponens decretum voluntatis, vi cuius exiturum est. Itaque scientia huius obiecti duplex est. Vna, prior decreto voluntatis, tanquam illud dirigens & praesupposita, electioni liberae de creando, vel non creando: Et haec versatur circa rem ut factibilem, & eligibilem, vocaturque scientia simplicis intelligentiae. Altera est posterior decreto voluntatis, vi cuius decreti res est exitura, & vi cuius obiectum sit cognoscibile ut exiturum. Et haec versatur circa obiectum ut exiturum, & circa illius existentiam ut praesentem actualiter in aliqua temporis differentia, vocaturque scientia visionis, quam secundam scientiam male negat auctor cit. aut perperam confundit cum priori.

Probat quod duplici ratione, ostendit alijs quae expendendo Scripturae, Patrum, & Thomae testimonia, tacta sunt. Prima & à priori est, quia scientia simplicis intelligentiae de rebus ut possibilibus, abstracta ab omni prauiusione earundem ut futurarum, habet quiddam necessarium est ex parte intellectus diuini, ut possint à Deo causari, accedere voluntatis decreto, & applicatione omnipotentiae. Contra verò, prauiusio rerum ut futurarum id nec habet. Ergo scientia simplicis intelligentiae est causa rerum, non autem earum prauiusio. Prima pars antecedentis probatur, quia scientia illa ostendit Deo res illas esse possibile, & modum quo ab ipso fieri

510
Probatur
ratione
scientiam
simplicis
intelligen-
tia esse
causam
rerum
autem
rationem
visionis.

possunt, non solum physice, verum etiam bene moraliter, & convenienter suae sapientiae. Hoc autem sufficit vt voluntas possit velle eas producere, & omnipotentiam applicare ad producendum. Ergo ex parte intellectus diuini nihil aliud requiritur. Secunda vero pars eiusdem antecedentis probatur, quia scientia necessaria ex parte intellectus diuini ad cauendum, est illa quae dirigit liberam eius electionem, seu voluntatem producendi, proponendo illi obiectum eligibile. Ergo haec scientia debet esse ratione prior electione. Est enim ratione prius obiectum cognosci vt eligibile, quam liberè eligi: cum vna conditionibus praerequisitis ad liberè eligendum, sit cognitio & propositio obiecti eligibilis. Atqui scientia visionis non est prior electione, sed potius est ratione posterior: quippe vt cuius, eius obiectum constituitur in esse cognoscibilis per scientiam visionis, id est, in esse futuri, ac proinde in esse cognoscibilis tanquam futuri. Ergo scientia visionis non habet quid necessarium est ex parte intellectus diuini vt possit causare. Caret enim prioritate illa necessaria vt voluntatè dirigat. Confirmatur, quia scientia visionis non proponit voluntati obiectum vt eligibile, sed repraesentat illud vt electum, & prout exitum vt electionis diuinae voluntatis.

52. Altera ratio à posteriori, & ab absurdo, est quia si scientia visionis est causa rerum, imponit antecedentem necessitatem rebus futuris, ac proinde euerit libertatem voluntatis creatae. Probatur, quia Dei prauiusio de nostris operationibus futuris, est prior illis, cum sit illarum causa, & nullo modo nulla ratione illas praesupponat, vt saepius docet Aduersarius cap. cit. Et est illa per quam Deus concurret cum voluntate creata ad operandum, vt affirmat ibidem. Ergo est vnum de praerequisitis vt voluntas creata operetur, quippe quae sine Deo concurrente nihil potest operari. Atqui illa posita, voluntas creata non potest non operari: quia non potest componere negationem operationis cum prauiusione diuinae operationis futurae, quae prauiusio est necessariò vera, & non est vera nisi operatio futura sit. Ergo voluntas creata non est libera, quia non est talis vt positis omnibus praerequisitis ad operandum, possit operari vel non operari, si velit, & componere negationem operationis cum omnibus antecedentibus necessarijs & sufficientibus ad operandum. Confirmatur, quia necessitas operandi quae diuine iniicitur voluntati creatae, independentè omni ab ipsa, quaeque non ipsa facit, sed ab alijs patitur, tollit manifestè dominium illius in suos actus, & potestatem determinandi seipsam prout voluerit. Atqui necessitas imposta voluntati creatae à prauiusione diuina, est huiusmodi, iuxta doctrinam Aduersarij. Ergo tollit dominium voluntatis creatae in suos actus, in quo dominio eiusque exercitio consistit libertas.

53. Priori rationi nihil aliud respondet aduersarius c. 35. n. 8. nisi scientiam simplicis iq-

telligentiae nullo modo priorem esse Dei decreto de re futura: cum nullius rei sit idea, eiusque obiectum solum sit id quod ita est factibile, vt nunquam faciendum sit. Posteriori vero respondet n. 8. negando sequela. Imo, inquit, haec sola scientia ponit, datur, & conseruat libertatem: sola facit vt actiones humanae non solum sint, sed etiam sint liberae, sicutque cum indifferentia à voluntate nostra, cum per eam Deus operetur omne ens, omnesque modos entis, de quorum numero est libertas actionum, & contingencia rerum. Quam doctrinam repetit, & pluribus verbis exponit c. 41. n. 3. quorum summa est, sufficere ad conciliandam libertatem creatam cum Dei praescientia, dicere, quod Deus nouit perfectissime omne ens creatum, & omnes modos cuiusque entis, libertatis seu contingenciae, vel necessitatis, &c. ac proinde nouit perfectissime operationes liberas creatae voluntatis, & modum quo libere efficiendae sunt, simulque nouit ipsam esse liberè operaturam. Hoc enim posito voluntas liberè operabitur sine dubio, cum Dei praescientia falli non possit.

54. Verum prior responsio procedit ex falsa acceptione scientiae simplicis intelligentiae, quae non solum est de rebus nunquam existentibus, sed etiam de illis quae existunt, consideratis vt possibilibus & factibilibus. Quae scientia est ratione prior decreto faciendi, & dandi illis existentiam: & consequenter est etiam prior scientia visionis, quae cadit in illas vt faciendas, & vt existentes in aliqua temporis differentia. Posterior responsio, sumpta ex Thomae, friuola est & insufficientis. Deus enim non cognoscit res creatas, & earum omnes modos, nisi eo modo quo sunt aut possibiles sunt. Ergo non cognoscit voluntatem creatam esse liberè operaturam, aut posse liberè operari, nisi eo modo quo liberè operatura est, aut quo potest liberè operari. Atqui non est liberè operatura, nisi futura sit in eo statu vt positis omnibus praerequisitis ad operandum, possit non operari. Neque potest liberè operari, nisi habeat antecedenter talem indifferentiam & dominium in suum actum. Ergo nisi Deus prauideat illam ita se habituram, non prauidet illam esse liberè operaturam. At hoc non prauidet, si eius prauiusio circa operationem futuram est vnum ex praerequisitis, vt voluntas creata sit complete potens ad operandum: si quidem illa posita, non potest voluntas non operari: atque ita non est in statu indifferenti ad non operandum positis omnibus praerequisitis ad operationem. Est autem Dei prauiusio vnum ex praerequisitis ad operationem, si est illa per quam Deus vult concurrere cum voluntate creata, vt docet Aduersarius.

SECTIO. IX.

Saluantur argumenta contraria sententiae.

55. Primum eisdem moderni argumentum contra nostram & communem sententiam. Primum Argumentum.

Z. 3.